

stava izpeljana, kar se tiče učiteljskih plač, za izvanredno podporo se mora prositi od slučaja do slučaja, na svetu je pa rado tako, da kdor je bolj nadležen, več dobi, ako bi se pa ta svota obrnila za funkcijsko doklada, bi jo dobivali redno le učitelji najslabeje plačani, ki že relativno naj dalje časa služijo, in morda doklado najbolj zaslužijo. Tudi iz tega stališča si usojajo podpisani to stvar predlagati slavnemu zboru v blagohotno preudarjenje in razrešenje.

V Ljubljani mesca aprila 1877.

Pripravljavna pot v zemljepisje in zgodovino.

(Konec.)

Kaj je občna povestnica?

Premišljevali smo, koliko se je že od dneva stvarjenja spremenilo poveršje zemlje, meja kopnega in mokrega, koliko se je spremenilo že tudi obnebje, koliko rastlinstvo in živalstvo, tudi smo gledali, kako so se ljudje v teku stoletij po svetu razmnožili, koliko so napredovali v veri, življenji, vednosti in učenosti. — Tako je prišlo, da je poveršje zemlje z vsem, kar je na njem vse drugačno, kakor je bilo ob Adamovem času.

Občna povestnica nas oprav podučuje, zakaj da so se posamezni narodi kviško povzdignili, drugi pa ostali na nižji stopinji omike in izobraženosti, ona nam pripoveduje, kaj važnega se je zgodilo v življenji ljudstev v časih miru in vojske, nam kaže velike može, ki so ob svojem času ljudem bili na veliko korist ali v veliko kazen, ona nam kaže vzroke, zarad katerih se je to vse godilo tako, a ne drugače. Občna povestnica in sveto pismo ste najjimenitnejši učenici človeškemu rodu, nas vodite k svobodi in kreposti, ako njune nauke pazno in umno beremo.

Treba je pa tudi, da vemo, ob katerem času in v kakih dobah, v kakem časoslovnem redu se je vse to veršilo, da ne bomo mislili na pr. da so že o Mozesovem času imeli tiskane bukve, ali da so Izraelci na mesto Jeriho s topovi streljali. — Kdor v občni povestnici pozna red, po katerem so se dogodbe v času verstile, ta razume povestnico kronologično (v časoslovném redu). Kdor pa vé, kaj se je ob istem času v raznih krajih godilo, razume povestnico sinhronistično (sočasno).

Ni pa dosti, da poznamo djanje in zgodbe ljudstev, da vemo za čas, ob katerem so se godile, mika nas pa tudi zvedeti, kje so živeli narodi, od katerih slišimo pripovedovati, kakošna je bila njihova dežela, kakošno morje jo je obdajalo, katere reke so jo pretakale, s kakošnimi gorami je bila preprežena? To nas pa uči zemljepisje. Ta znanost nam predstavlja 1) zemljo, kot premično zvezdo, kakti velikansko oblo, ki se da premeriti, kakor vsaka obla, in to je zvezdoznanski zemljepis, imenujemo ga tudi matematičnega, ker posebno ta veda razjasnuje raz-

mere zemlje k solncu, luni, njeno tekanje in vertenje. 2) Zemljo po njeni sestavi, po obnebj, po gorah in vodah, ki se na zemlji nahajajo in to je prirodoznanski zemljepis, ki nam kaže tudi prirodnine na zemlji, rudninstvo, rastlinstvo in živalstvo. 3) Političen (državoznanski) zemljepis govori od zemlje, prebivališča ljudem, ki napravljajo veče ali manjše družbe na zemlji, — države, — od njenih mej, od državljanskih naprav v državi, od mest, trgov in vasi i. t. d.

Kdor vse to pozna in pregleda, ta gleda, tako rekoč, iz visocega stolpa nad dežele in ljudstva, in v jednom hipu pregleda vse dogodbe, ki so se veršile na zemlji, zemlja mu je kakor razgernjena slika, od vsakega kraja ve kaj povedati. — Velik je ta stolp, težko se pride do razgleda, človeku, ki od verha doli gleda, se skoraj v glavu zverti, zato je pa dobro, da zadobimo najprej pregled vsaj takih delov zemlje, ki so nam posebno važni, n. p. naš rojstni kraj, naša ožja in širja domovina. — Tako sem prišel do konca „pripravljavne poti“ v zemljepisje, gradiva sem mnogo pripravil, vsak si bo vedel odbrati, kar njemu naj bolj ugaja, hotel sem pokazati pot, po katerem učitelj lahko varno hodi, da pride do odločenega kraja. — V Rim derži več potov, in jeden stopi notri pri teh, drugi pri drugih vratih.

Dopisi in novice.

— *Is seje c. k. dež. šol. sveta dne 7. junija 1877.* — Poročilo c. k. dežel. šl. nadzornika za humanistične predmete na srednjih šolah o nadzorovanji ljublj. gimnazije se je vzelo na znanje in predložilo slav. ministerstvu. — Prošnje za službe na gimnaziji v Ljubljani, Rudolfovem, v Kranji in na višji realki v Ljubljani, so se predložile z dotičnimi nasveti slav. ministerstvu. — Odobrile so se nekatere spremembe pri izberi podučnih bukev za gimnazijo v Ljubljani, kakor je ravnateljstvo nasvetovalo; poterdil se je tudi učni čertež za ljubljansko višo realko za l. 1877/78. Prošnja ljudskega učitelja za dovolitev učiteljskega izpita v oktobrovi dobi 1877 se je predložila slav. ministerstvu. — Kranjskemu deželnemu odboru se je oddalo mnenje zarad peticije, v kateri se prosi funkcijska doklada učiteljem na jednorazrednicah. — Predlaganje (presentacija) Janeza Terseliča za stalnega učitelja na Čatezu (pri Trebnem) in Franceta Kende v Semiču se je poterdilo, in obema se je dekret napravil. — Pritožbe o razsodbi c. k. okraj. šl. sveta zarad šolskih zamud, prošnje za nagrad in denarno pripomoč so se razrešile.

— *Is seje kranjskega deželnega odbora 9. junija* se poroča: Sklepom krajnega in okrajnega šolskega sveta v Krškem zarad upeljave nemškega učnega jezika v 4. razred ljudske šole v Krškem in v 3. razred ljudske šole v Leskovi deželni odbor nij pritrtil, ker o tem določujejo učni načrti, kedaj in koliko se ima v tri- in štirirazrednih ljudskih šolah nemški učiti in podučevati. — Pogojem g. Martina Hotschevarja iz Krškega, da prepusti svoje novo poslopje le proti temu Krški občini za ljudske šole in za napravo meščanske šole v Krškem, da v štirirazredni ljudski šoli nemški jezik ostane obligatni učni predmet, v 4.